

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo@mmm.fi

22.2.2024

Lausuntopyyntö Tornionjoen kalastussäännön muutostarpeista vuodelle 2024,
VN/3510/2024, VN3510/2024-MMM-1

Suomalais-ruotsalaisen rajajokikomission lausunto kalastussäntöön vuodelle 2024 tehtävistä muutostarpeista, MMM

MMM pyytää lausuntoa ja perusteltuja ehdotuksia tarvittavista muutoksista kalastussäntöihin, kalastussäännön §16 Ruotsin kanssa käytävien keskustelujen mukaisesti. Perusteltuja ehdotuksia pyydetään tarpeesta muuttaa kalastussäntöä, tai poiketa siitä huomioiden kalakantojen tila. Erityisesti pyydetään ehdotuksia tarpeellisista muutoksista siitä, miten tulisi reagoida kauden 2023 havaittuun heikkoon lohen vaellukseen jokeen.

Komissio kiittää lausuntopyynnöstä ja nostaa esille seuraavat seikat:

Komission näkemys on, että tärkeintä sääntelytoimissa on se, että sekä lohi että siika pääsevät vaeltamaan jokeen. Kalastuksen sääntely joessa ei voi olla erillään siitä, mitä merellä tapahtuu.

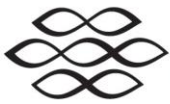
Kalastussäntöön tulisi luoda mekanismi, joka mahdollistaisi alueellisen nopean reagoinnin kalakantojen heikkoon tilaan tai vesiympäristön olosuhteisiin kalastuskauden aikana.

Lohi

Varovaisuusperiaatteen tulee ohjata sääntelyä kun vuoden 2023 lohen vaellus oli niin heikko, ettei kantakohtaiseen MSY-tavoitteesen olisi päästy vaikka joella ei olisi kalastettu lainkaan. Myös vuoden 2022 vaellus jäi heikoksi, joten tässä tilanteessa on reagoitava, erityisesti merikalastuksen osalta. Joen poikastuotanto on säilynyt vakaana. Erityistä huomiota on kiinnitettävä kutuvaellusparven alkupäässä vaeltavan Lainionjoen alkuperäisen osakannan suojeluun luonnon monimuotoisuuteen kohdistuvat uhat huomioiden.

Suomen menettely, jossa lohen kalastus rannikolla aloitetaan 1. toukokuuta ei ole puolusteltavissa. Suomen ja Ruotsin tulisi sopia yhteisestä merikalastuksen aloitusajankohdasta, mieluiten mahdollisimman lähellä 29. kesäkuuta, lohikannan romahduksen vuoksi.

Huomiota tulee kiinnittää myös jokikalastuksen ajallisiin tai alueellisiin rajoituksiin, tarkastellen myös mahdollisuutta ottaa käyttöön teknisiä toimia, jotka puuttuvat kalastussäännön §16:ssa, kuten kausikohtainen kiintiö tai lupien myyntimäärä.

Rajoitustoimia tulee soveltaa suhteellisesti ja tasapainoisesti joen eri kalastustapojen välillä, huomioiden niiden todellinen merkitys saaliskertymään.

Komissio katsoo, että ehdotus lohen kalastuksen aloituksen siirtämiseksi viikon 23 lauantaille on hyvin perusteltu ja vastaa viime vuoden MMM:n kuulemistilaisuudessa Torniossa olleiden enemmistön kantaa tästä asiasta siellä kysyttäessä. Lohen kalastus tulisi avata päiväaikaan, esim. klo 12 Suomen aikaa nykyisen keskiyön sijaan, jotta lohenkalastuksen merkitystä voisi esimerkiksi siihen liittyvin tapahtumin korostaa suurelle yleisölle ja matkailijoille.

Spinflugakalastuksen eettisyydestä on keskusteltu vuosikymmenet. Ko. kalastusmuodolle on tyypillistä lukuisat karkuutukset. Kaksi vuotta sitten laaditussa Suomen Matkakoskea koskeneessa tilastossa havaittiin vain joka neljännen koukkuun kiinni tarttuneen lohen päätyneen saaliiksi lain mukaisesti kiinni tarttuneena. Ruotsin Matkakoskella tehdyissä havainnoissa kolmannes tarttuneista lohista saatiin saaliiksi (SLU.aqua.2023.5.4-18).

Komissio esittää, että spinflugakalastuksen asema hyväksyttävänä kalastustapana käsiteltäisiin valtioiden välillä erillisenä kysymyksenä, ottaen huomioon eläinten kohtelun ja vesistön mahdollisen pilaantumisen vieheiden koukuista, painoista ja siimoista.

Lohen lippous voi alkaa yhtäaikaaisesti vapakalastuksen kanssa.

Kulku- ja kulleverkkopyynnin sallittuja vuorokausia voitaisiin jossain määrin vähentää, mutta kuitenkin siten, että juhannusviikon pyynti olisi lyhennettynä jatkossakin mahdollista.

Meritaimen

Meritaimenen suojelu on yhteydessä siian merikalastukseen verkoilla ja siten siian suojelutoimiin. Lohenkalastuksen meri- ja jokikalastuksen myöhentämisellä suojellaan meritaimenta. Meritaimen rauhoitus joella tulee pysyttää voimassa.

Siika

Tornionjoen siika on Pohjanlahden ainoa luonnonvarainen vaellussiikakanta. Siikakannan vahvistamiseksi ei ole tehty tarvittavia toimenpiteitä merialueella. Merikalastuksella on suuri merkitys siikakannan tilaan.

Komissio toteaa vielä, että siika on erityisen tärkeä koskikalastuksen, lippouksen, jatkuvuuden kannalta. Lippous on ehdolla UNESCO:n elävän perinnön kokoelmaan rajanylittävänä perinteenä.

Aiempia kalastusrajoituksia tulee tarkoin analysoida saavutettuihin tuloksiin nähden, ja kohdentaa sääntelyä oikein ja oikeudenmukaisesti.

Harjus

Komissio yhtyy tutkijoiden huoleen harjuskannan heikentymisestä Muonionjoessa ja Tornionjoessa. Komissio tukee esityksiä harjuskannan suojelemiseksi. Esimerkiksi pilkillä saatu harjus olisi perusteltua vapauttaa hyvässä kunnossa takaisin veteen.

Muihin lausuntopyynnössä esitettyihin ehdotuksiin Komission kanta on, että hauen, ahvenen ja harjuksen kalastusta ei tule sallia yleisen kalastuskiellon alkamisen (15.9.) jälkeen. Kalastus olisi uhka lohen kudulle sekä vaikea ellei mahdoton valvoa ko. vuodenaikaan. Mainittuja kalalajeja voi pyytää järvillä.

Ruotsin ehdotus rajoittaa kalastus veneestä kolmeen vapaan ei ole kokonaisuuden kannalta oleellinen. Sitä on vaikea valvoa eikä sillä suojella kaloja.

Komissio toivoo lisäksi, että ne alueet, missä harrilaudalla kalastaminen on sallittu, olisi määriteltä henkilökohtaisessa luvassa tällaiselle kalastustavalle.

Lausunnon on valmistellut komission sihteeri Annika Sallisalmi. Komissio on hyväksynyt lausunnon sähköpostimenettelyllä 22.2.2024 mennessä. Lausunto on tallennettu ACTA-diaarihallintajärjestelmään.

Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio

TIEDOKSI Ruotsin meri- ja vesiviranomainen
Norrbottenin lääninhallitus
Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus